

Vanhakyläyhdistyksen kannanotto palveluverkkouudistukseen

Olemme huolissamme virkamiesten valmisteleman palveluverkkomuutosesityksen seurauksista. Esitys ei ole hyvin suunniteltu ja se on valmisteltu pelkän talouden näkökulmasta karsimalla palveluverkkoa. Monet tutkimukset kuitenkin osoittavat, että tämä ei välttämättä tuo säästöjä.

Esimerkiksi Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi 2022) on toteuttanut arvioinnin kouluverkkomuutosten elinvoimavaikutuksista. Tutkimuksen johtopäätöksissä todetaan: "tilastoanalyysi antaa viitteitä kouluverkkomuutosten negatiivisista elinvoimavaikutuksista, kuten lisääntyvästä lähtömuutosta, heikommasta työllisyys- ja työpaikkakehityksestä sekä koulutusmenojen odotettua heikommasta kehityksestä. Analyysi osoittaa myös selvästi haastavan tilanteen, jossa radikaaleja kouluverkkomuutoksia tehdään: lähes kaikilla elinvoiman mittareilla suuria kouluverkkomuutoksia tehneissä kunnissa elinvoiman tila on haastava, joka pakottaa kunnan toimimaan. Kouluverkkomuutokset eivät kuitenkaan näytä ratkaisevan elinvoiman haastavaa tilaa, vaan pahimmillaan heikentävän tätä entisestään."

Veijo Kosolan koulun lakkauttamista käsittelevässä lisensiaatintutkimuksessa (2018) todetaan mm.: "Lakkautusuhka karkotti lapsiperheitä pois kyliltä ja eräässä kunnassa vanhemmat äänestivät jaloillaan ja aiheuttivat näin kunnalle taloudellisen menetyksen, jota ei etukäteen osattu ottaa huomioon." Tutkimuksessa myös ilmeni, miten taloudelliset laskelmat oli teetetty ulkopuolisilla ja lakkautusten perusteet olivat epämääräiset, ei ollut laskelmia taloudellisista vaikutuksista. Yhteistä lakkautusprosesseissa oli, että kunnan ei katsottu aidosti ottavan kuntalaisia osallisiksi prosessiin. Kuulemistilaisuuksia järjestettiin, mutta ne koettiin muodollisuuksina ilman todellista merkitystä. Kyläläisillä oli halua tarjota omia vaihtoehtoja koulun lakkauttamiselle, mutta kunta pyrki esittämään perusteluja, miksi koulun lakkauttaminen on paras vaihtoehto.

Palveluverkkouudistusesityksessä oltiin Karkkilaan kaavailemassa yhtä suurta varhaiskasvatuksesta Haukkamäkeen, vaikka kokemukset tällaisista jättimäisistä päiväkodeista ovat negatiivisia. Esimerkiksi varhaiskasvatuksen dosentti Mariatta Kalliala toteaa, että jättimäisissä päiväkodeissa muhii jättimäinen ongelma: ne ovat lapsille huono ja turvaton ympäristö, minkä lisäksi jättimäiset päiväkodit heikentävät varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoimaa. Siitä huolimatta niiden rakentaminen leviää kuin epidemia. (HS 26.1.2025). Norjassa opetusministeriön teettämä laaja tutkimus *Pienten koulujen raportti: Metatutkimus pienten koulujen eduista* (2023) osoitti, että optimaalinen päiväkodin koko on noin 60 lasta. Tällöin aikuisten on helpompi rakentaa turvallisia ja kestäviä vuorovaikutussuhteita lasten kanssa, kun taas suuremmissa yksiköissä negatiiviset vaikutukset, kuten mm. turvattomuus, henkilöstön vaihtuvuus, kuljetuksiin liittyvät haasteet, lisääntyvät.

Haukkamäen varhaiskasvatus- esikoulu ja alakoulu ovat erinomaisesti toimiva kokonaisuus, joten edellä esitetyn valossa se, että tämän tärväämiseen käytettäisiin 2,14 miljoonaa euroa, vaikuttaa järjettömältä. Jättimäisiä kouluja ja päiväkoteja on pääkaupunkiseudulla tarjolla kaikille niitä haluaville, mutta Karkkilan valttikorttina näemme nimenomaan yhteisölliset ja turvalliset pienemmät koulut.

Mielestämme kaupunkilaisilla tulisi olla mahdollisuus saada äänensä kuuluville ja saada esitys, jossa tuodaan valittavaksi useampia vaihtoehtoja, eikä vain näitä kahta samalta pohjalta rakennettua esitystä, joissa palveluverkkoa karsitaan, mm. lakkauttamalla Haukkamäen ja Tuorilan koulut ja heikentämällä oleellisesti kaupunkilaisten harrastusmahdollisuuksia. Esitämmekin seuraavaa:

VANHAKYLÄYHDISTYKSEN VAIHTOEHTOINEN ESITYS

Varhaiskasvatus ja koulut

Toivikkeella on kohtalaisen suuri remointitarve, mutta remontti olisi kuitenkin hyödyllistä tehdä ja tehdä se niin, että päiväkotia soveltuisi ympärivuorokautiseen hoitoon ja kaikista pienimmille, taaperokäisille lapsille. Tällöin olisi mahdollista lopettaa Högforsin päiväkoti. Toivikkeen päiväkoti on alunperin suunniteltu varhaiskasvatuksen käyttöön ja se soveltuu tähän tarkoitukseen erinomaisesti. Oikein suunnatulla palveluohjauksella voidaan myös säästää henkilöstökustannuksissa, keskittämällä varhainen tai myöhäinen hoidontarve tiettyyn yksikköön.

Tällöin olisi myös tarpeen lisätä varhaiskasvatuspaikkoja ja näitä voitaisiin lisätä Haukkamäkeen sekä Tuorilaan, mikäli näissä kouluissa olisi ainoastaan koululuokat 1.- 4. (tarvittaessa yhdysluokkia) ja 5.- 6. luokat siirtyisivät Nyhkälään. Haukkamäessä ja etenkin Tuorilassa tämä tarkoittaisi remonttikustannuksia, mutta ne jäisivät huomattavasti pienemmiksi kuin nykyisessä esityksessä, jossa Haukkamäen koulu muutetaan jättimäiseksi päiväkotiyksiköksi.

Tässä vaihtoehdossa Nyhkälän koulun oppilasmäärä lisääntyisi, mutta maltillisesti, kun Haukkamäen ja Tuorilan 5.- 6. luokkalaiset siirtyisivät Nyhkälään. Nyhkälässä jatkaisivat myös tanssiopisto Vinha ja kuvataidekoulu, sekä osa musiikkikoulun opetuksesta.

Tämän varhaiskasvatuksen ja koulujen toimintojen uudelleen järjestelyn ansiosta ei ole tarpeen investoida 2,14 miljoonaa Haukkamäen koulun muutosremonttiin. Kuten edellä esitimme, taaperokäiset lapset olisivat Toivikkeella, jolloin Tuorilan ja Haukkamäen varhaiskasvatuspaikat olisi tarkoitettu isommille lapsille ja tilat edellyttäisivät pienempiä remonttikustannuksia. Lisäsäästöjä tulisi myös siitä, että Tuorilan varhaiskasvatushenkilökunta palvelisi suurempia varhaiskasvatusryhmiä. Edelleen olisi mahdollista selvittää, josko alakouluille riittäisi yhden rehtorin malli ja varhaiskasvatukseen yksi päiväkodinjohtaja.

Opisto

Karkkilan työväenopisto halutaan säilyttää keskustassa, sillä iso osa sen käyttäjistä on ikäihmisiä, joista läheskään kaikilla ei ole mahdollisuutta kulkea Tuorilaan asti. Eläkeläisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen sekä yksinäisyyden ehkäisyn kannalta saavutettava työväenopisto on elintärkeä. Koska nykyisessä opistotalossa on niin suuri remonttivelka, eikä se sovellu kaikkiin opiston toimintoihin, myös sisäilmaongelmien vuoksi, voisi opiston toiminnot siirtää Högforsin entiselle ammattikoululle (nykyinen Högforsin päiväkoti), mikä aiemminkin on ollut suunnitelmassa. Tämä on ainoita mahdollisuuksia, jolloin opistolle

keskeiset toiminnot, kuten kudonta, keramiikka ja kivenhionta saadaan pysymään mukana opiston palveluissa. Samaten Högforsin koululle voisivat siirtyä osin musiikkiopiston toiminnot sekä nuorisotilat, joiden toimivuuden edellytys on keskeinen sijainti, kuten opistollakin. Remonttikustannukset jäävät huomattavasti pienemmiksi, kun tiloja ei tarvitse remontoida varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Sen sijaan Nuorten työpajan vasta remontoitujen, tarkoituksenmukaisten tilojen siirtäminen ja uudelleen remontointi toisi kohtuuttomia kustannuksia.

Vaikka tämä vaatisi jonkin verran remontointia, tulisi säästöjä siitä, ettei tarvitsisi vuokrata nuorisotiloja ja voitaisiin myydä opiston ja kutomon rakennukset. Saisiko näillä säästöillä ja myyntivoitolla kustannettua Högforsin koulun remontin aikuis- ja nuorisokäyttöön? Tässä vaihtoehdossa myös kaupunkilaisille tärkeä liikuntasali säilyisi kaupunkilaisten käytössä. Esittämämme vaihtoehtoinen palveluverkostomalli tuo myös joustavuutta yllättäviin muutostilanteisiin, joita kaupunki voi kohdata.

Pelkällä karsimisella ei Karkkilan elinvoima lisäännä. Tärkeää olisi suunnitella toiminnot niin, että huomioitaisiin laajemmin kaikenikäisten kaupunkilaisten turvallisuus ja hyvinvointi, sekä palveluverkostomme pito- ja vetovoimaisuus.

Vanhakyläyhdistys